

Za panem PaedDr. Jiřím Haškovicem

Jiří Haškovec se narodil 12. května 1924 v Dobříni u Roudnice nad Labem, zemřel 19. června 2013 v Praze, se kterou byl téměř celý život spjat.

Smutná zpráva od rodiny nám přišla, totiž ve středu 19. června 2013 po delší nemoci zemřel čestný člen České pedagogické společnosti PaedDr. Jiří Haškovec ve věku osmdesáti devíti let. Před čtyřmi lety jsem zveřejnil v *Pedagogické orientaci* (2/2009, s. 134–139) medailonek *Jiří Haškovec pětiosmdesátiletý*, kde jsem jubilantovi položil několik otázek. Těmi jsem se pokusil přiblížit osobnost pedagoga, který byl již v roce 1953 profesorem Otokarem Chlupem na Pedagogické fakultě UK promován doktorem pedagogiky.

S panem doktorem Jiřím Haškovicem jsem udržoval téměř do posledních dnů jeho života pravidelný

kontakt, i když v posledních letech převážně přes *skype*. Šlo o témata vztahující se k pedagogice jako vědě s jeho pohledem na výchovu. Diskutovali jsme i o příspěvcích zveřejněných v *Pedagogické orientaci*. Podle Jiřího Haškovce „málokdo mezi pedagogy, ať už teoretiky nebo vychovateli, zajímá se o hlubší souvislosti dějící se jako objektivní proces výchovy. Ten probíhá ve skutečném subjektu výchovných proměn jako jejich důsledek a výsledek, ať už vědomého nebo bezděčného působení v člověku, především v dítěti. Tento proces ukládání zážitků, pocitů, zkušeností, ale i poznatků a dovedností formujících osobnost dítěte, je obvykle dnes v pedagogice chápán a označován jako zvláštní proces sebevýchovy.“ Jiří Haškovec chápal výchovu v praxi jako umění, že totiž vědecká racionalita k řešení výchovných problémů nestačí. Stále zdůrazňoval, že výchova je tvoření člověka k obrazu „člověčímu“, tj. humanizace. Tedy proměna člověka v lidskou bytost.

PaedDr. Jiří Haškovec se po roce 1989 významně podílel na naplňování mezinárodního dokumentu OSN z 20. listopadu 1989 *Úmluva o právech dítěte* a vzniku České sekce DCI – Sdružení zastánců dětských práv ČR. Jako člen Národního týmu Mezinárodního studia dětských práv a socializačních technik ovlivňujících vývoj dětí Pedagogického ústavu J. A. Komenského v Praze se Jiří Haškovec podílel na českém vydání publikace *Dětská práva, dokumenty a informační materiály o ochraně dětí* (1991), a to překlady *Úmluvy o právech dítěte* z francouzštiny. Jako autorita znalá díla Janusze Korczaka též významně přispěl k ustavení Sdružení zájemců o život a dílo Janusze Korczaka v ČR v roce 2008. A. S. Makarenko, Janusz Korczak a J. Dewey, to byly pro Jiřího

Haškovce významné osobnosti a autoři, které pokládal v naší pedagogice za nedoceněné a nevyčerpatelnou studnici pedagogického poznání a moudrosti. V rozhovoru (*Pedagogická orientace 2/2009*, s. 137) Jiří Haškovec položil otázku: Kdo bude pokračovatelem v začatém díle?

Těž nelze pominout jeho aktivity v souvislosti s dlouhodobým procesem konstituování sociální pedagogiky a završeným ustavením Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice u nás. Podstatnou část svého života se zajímal jak prakticky, tak i teoreticky o dětskou organizaci a výchovnou práci v ní. Přiznává, že inspirací mu bylo první vydání *Pedagogické poemy* A. S. Makařenka v českém překladu *Začínáme žít*. Zkušenosti z vedení oddílu a nadšen četbou *Pedagogické poemy* Jiří Haškovec posléze uplatnil se sborem vychovatelů a učitelů v Dětském domově se zvýšenou péčí v Horním Maršově, který založil a v letech 1957 až 1961 vedl.

Zarmoucená rodina pana PaedDr. Jiřího Haškovce na smuteční oznámení dala slova V + W: *Každý k moři dopluje, někdo dříve a někdo později*. Těž příznačné, byl stavitelem a kapitánem plachetnice, která obeplula nejen Evropu, ale plavila se i Atlantikem a Tichým oceánem.

Antonín Bůžek
Sdružení zastánců dětských práv – Česká sekce DCI

Helus, Z., Bravená, N., & Franclová, M. (2012). *Perspektivy učitelství*. Praha: PedF UK.

Monografie přispívá k řešení problémů hromadících se kolem pojetí a zabezpečení učitelství v naší přelomové době. Na jedné straně je z nejrůznějších stran a pozic deklarován růst významu učitelství pro budoucnost společnosti, utváření osobnosti jejích členů a posilování lidské solidarity. Na straně druhé však se učitelství nedostává patřičné podpory, nehledě na to, že se na ně kladou stále nové a nové nároky; stává se tak zátěžovou profesí. V první části monografie (Z. Helus) je pod záhlavím edukace obratu a osobnostně rozvíjející výuky formulována představa, jak učitelství nadále chápat, v čem je zabezpečovat a jak posilovat jeho povznášející význam. V části druhé (N. Bravená) je konkretizován osobnostně rozvíjející význam edukace. Část třetí (M. Franclová) obrací pozornost na dítě a učitele v počátcích školní docházky.

Moree, D. (2013). *Učitelé na vlnách transformace: kultura školy před rokem 1989 a po něm*. Praha: Karolinum.

Transformující se společnost prochází změnami na mnoha úrovních. Těmi hlavními dvěma jsou změny ve strukturách a kultuře společnosti. Jak se však tyto velké změny promítají do životů jednotlivců a malých společenství? Kniha *Učitelé na vlnách transformace* se snaží přispět k porozumění těmto otázkám pomocí exploratorního výzkumu na dvou školách v menším městě ve středních Čechách. V obou školách sleduje autorka osudy dvou generací učitelů. Při rozhovorech s učiteli, vedením i rodiči se zaměřuje na oblast vztahů, hodnot, sdílených příběhů i symbolického a rituálního světa – tedy na kulturu školy.

Linková M., Cidlinská K., Tenglerová H., Vohlídalová M., Červinková, A. (2013). *Nejisté vyhlídky: proměny vědecké profese z genderové perspektivy*. Praha: SLON.

Kniha zkoumá genderové aspekty profesních plánů vědců a vědkyň, akademické mobility, kombinace vědecké profese a rodičovství, obrazu vědy v médiích a politiky genderové rovnosti ve vědě. Využívá k tomu koncept epistemických životních prostorů Ulrike Felt. Úvodní kapitola odkrývá kontext současného měnícího se světa vědy a jeho genderové aspekty, představuje základní stereotypní představy o vědě a vědkyních, analyzuje početní zastoupení žen v české vědě či přístup k genderovým otázkám v rámci české vědní politiky. Druhá kapitola obrací pozornost ke kariérním plánům začínajících vědkyň a vědců v doktorské a postdoktorské fázi. Třetí kapitola se zabývá tématem akademické mobility, čtvrtá se věnuje možnostem kombinace vědecké práce a mateřství v ČR, pátá je sondou do prezentace vědkyň a vědců v českém tisku. Šestá kapitola ukazuje vývoj evropských politik genderové rovnosti od konce 90. let do současnosti. Závěrečná kapitola pak shrnuje hlavní zjištění a věnuje se dopadům proměňujícího se charakteru vědecké profese na genderovou rovnost a na profesní vyhlídky žen a mužů ve vědě v České republice. Zůstává věda stále více méně mužským klubem? Jak se proměňují profesní vyhlídky začínajících vědců a vědkyň a proč roste pracovní nejistota? Proč mají ženy mnohem menší šanci podílet se na určování priorit a směřování vědy a výzkumu? Je dnes možné být matkou a zároveň dobrou vědkyní? Jaké jsou genderové aspekty proměn akademické profese? Vedou proměny akademické profese k prohlubování genderových nerovností ve vědě? Podílí se česká tištěná média na udržování stereotypních obrazů vědců a vědkyň?

z obsahu posledního čísla

STUDIA PAEDAGOGICA

ročník 18 / číslo 2-3 / rok 2013

Dobro a zlo ve výchově

MASARYKOVA UNIVERZITA
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Martin Strouhal:
K filosofickým předpokladům hledání výchovy
k autenticitě

Radim Brázda:
Periodická soustava základních morálních prvků

Roman Švaříček:
Konec pedagogiky: kritický esej

Lars Fonseca:
„Všichni vědí, že opisovat se nemá, ale stejně
to každý dělá.“

Jana Vrbová:
„Co mi ve škole vadí víc, podvádění či klamání?“

Monika Punová:
Podpora resilience ve vzdělávání

Eva Machů:
Radosti a trápení nadaných dětí

Steinunn Helga Lárusdóttir:
Role výchovy a vzdělávání v procesu
utváření morálního přístupu k vedení

Studia paedagogica

Časopis Studia paedagogica přináší původní příspěvky týkající se vzdělávání, výchovy a učení ve všech sférách života společnosti. Jde o stati teoretického, ale především empirického charakteru – cílem časopisu je publikovat výsledky výzkumů realizovaných na českých i zahraničních vědeckých pracovištích. Klademe důraz na původnost a originalitu publikovaných výzkumů, přičemž vytváříme prostor jak pro etablované odborníky, tak pro začínající autory v počátečních fázích akademické dráhy. Těm nabízíme možnost publikovat v sekci Studentské práce a intenzivní lektorskou podporu při přípravě textu.

Časopis Studia paedagogica je zařazen na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR (Rada pro výzkum, vývoj a inovace) a do mezinárodních vědeckých databází EBSCO, CEJSH, JournalSeek, NewJour, PKP a Ulrich's Periodicals Directory.

www.studiapaedagogica.cz